

**Przedszkole Nr 41
„Wiślana Kropelka”
00-380 Warszawa,
ul. Kruczkowskiego 12b**

Dobra adaptacja do przedszkola - sukces edukacji dziecka

**Program adaptacji dziecka do grupy przedszkolnej –
program własny**

Justyna Krawczyk

Warszawa 2012 r.

Spis treści

Wprowadzenie, założenia programu	4
Cele i zadania programu.....	5
Cele ogólne programu adaptacji dziecka do grupy przedszkolnej:.....	5
Cele operacyjne dotyczące dziecka.....	6
Cele operacyjne dotyczące rodziców	6
Cele szczegółowe dotyczące przedszkola – nauczycieli, personelu obsługowego i dyrektora.....	7
Dotyczące nauczycieli.....	7
Dotyczące personelu obsługowego	7
Dotyczące dyrektora.....	7
Zadania programu adaptacji dziecka do grupy przedszkolnej	7
Adresaci programu adaptacyjnego	8
Czas, miejsce i działania realizowane podczas spotkań adaptacyjnych.....	8
Ramowy plan działań w układzie miesięcznym	8
Marzec - rekrutacja i zapisy dziecka do przedszkola	8
Marzec - dni otwarte dla dzieci i rodziców	8
Czerwiec – spotkanie edukacyjno-informacyjne dla rodziców dzieci nowoprzyjętych do przedszkola	8
Maj-czerwiec - pierwsze wizyty dzieci w przedszkolu.....	8
Sierpień – spotkania, zajęcia adaptacyjne organizowane przez przedszkole w dniach poprzedzających rozpoczęcie roku szkolnego.....	9
Sierpień - spotkanie rodziców ze specjalistami – psychologiem, pedagogiem dotyczące procesu adaptacji dziecka do przedszkola.....	9
Sierpień - przygotowanie i organizacja sali dla grupy najmłodszej trzylatków.....	9
Wrzesień - pierwszy samodzielny dzień w przedszkolu	10
Wrzesień - zebranie organizacyjne dla rodziców	10
Październik - Uroczystość przedszkolna - Pasowania na Przedszkolaka.	10
Dyplom awansu - przejścia do starszej grupy przedszkolnej.....	10
Zadania dla nauczycieli, rodziców	11

Zadania dla nauczycieli	11
Zadania dla rodziców	11
Metody realizacji.....	11
Przykładowe scenariusze zajęć i spotkań adaptacyjnych.....	13
Scenariusz spotkania adaptacyjnego nr 1	13
Scenariusz spotkania adaptacyjnego nr 2.....	13
Scenariusz spotkania adaptacyjnego nr 3	14
Załącznik nr 1 - Charakterystyka dziecka trzyletniego	15
Rozwój poznawczy	15
Motoryka mała	15
Motoryka duża.....	15
Rozwój emocjonalny.....	16
Rozwój społeczny	16
Rozwój mowy	16
Samodzielność.....	16
Lęki.....	17
Załącznik nr 2 - Przykłady komunikacji z rodzicem. Podstawowe zagadnienia	18
Dobre rady dla rodziców	18
Oczekiwane rezultaty	12
Załącznik nr 3 - Sposoby ewaluacji - ankieta dla rodziców.....	19
Bibliografia.....	21
Załączniki	22

Wprowadzenie, założenia programu

„Droga wychowania jest długą drogą...”

Maria Montessori

Problematyka adaptacji dziecka w przedszkolu jest bardzo ważnym aspektem wychowawczym, mającym ogromny wpływ na dalsze funkcjonowanie dziecka na kolejnych szczeblach edukacji, oraz w jego dalszym życiu.

Sposoby radzenia sobie z nową sytuacją jaką jest pójście pierwszy raz do przedszkola, nawyki jakie się wówczas kształtują, pierwsza samoocena dziecka związana ze sprawdzeniem swojej samodzielności i sprawności – decydują w radzeniu sobie i powodzeniach podczas kolejnych nowych sytuacji życiowych (pójście do szkoły, zmiana miejsca zamieszkania, zmiana statusu rodziny - oczekiwanie na nowych członków rodziny, a niestety również coraz częstsze problemy związane z rozpadem rodziny, utrata bliskich).

„Adaptacja dziecka do przedszkola – sukcesem edukacji dziecka. Program adaptacji dziecka do grupy przedszkolnej” – został napisany na podstawie:

- Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2004 r. nr 256, poz. 2572, z późn. zm.), art. 22a.
- Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 czerwca 2009 r. w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników (Dz. U. z 2009 r. nr 89, poz. 730), § 1 i 4.
- Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 9 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków prowadzenia działalności innowacyjnej i eksperymentalnej przez publiczne szkoły i placówki (Dz. U. z 2002r. Nr 56, poz. 506)

Niniejszy program został opracowany na podstawie wytycznych zawartych w Podstawie programowej wychowania przedszkolnego, opracowań teoretycznych z zakresu pedagogiki i psychologii, a także praktyki pracy z małymi dziećmi rozpoczynającymi edukację na szczeblu przedszkolnym.

Jest to program otwarty, formy jego realizacji mogą ulegać zmianom, na skutek ewaluacji, potrzeb i oczekiwań dzieci i rodziców oraz sugestii nauczycieli.

Założenia programu wynikają z definicji słowa „adaptacja”.

Adaptacja – (wg A. P. Sperlinga w psychologii) łac. *adaptatio* - przystosowanie – zmiana wrażliwości organu sensorycznego, będąca wynikiem trwającej stymulacji; w szerszym znaczeniu – każda zmiana umożliwiająca organizmowi efektywniejsze reagowanie na otoczenie.

Adaptacja (wg W. Okonia w pedagogice) szeroko rozumiane dostosowanie zachowania do wymogów sytuacji i środowiska, składają się na nią procesy akomodacji i asymilacji.

W terminologii biologii i psychologii ewolucyjnej adaptacja oznacza mechanizm biologiczny lub psychiczny, który powstał w toku ewolucji danego gatunku. Podkreśla się jego funkcjonalność tzn., że efektem działania tego mechanizmu jest przystosowywanie się organizmu do określonego układu warunków środowiska.

Adaptacja (w socjologii) przystosowanie się jednostki społecznej, instytucji lub grupy do nowych warunków społecznych i kulturowych.

Typologia sposobów adaptacji wg Mertona:

- konformizm - typ zachowania jednostki polegający na całkowitej akceptacji zarówno społecznie określonych celów kulturowych, jak i zinstytucjonalizowanych środków ich osiągnięcia;
- innowacja - jednostka odrzuca instytucjonalne środki i drogi osiągnięcia w pełni akceptowanych celów kulturowych, wynajdując nowe sposoby ich osiągnięcia i realizacji;
- rytualizm - odrzucenie przez jednostkę istniejących celów kulturowych, przy pełnej akceptacji wszelkich norm instytucjonalnych i rutynowych sposobów działania społecznego;
- wycofanie - odrzucenie lub rezygnacja z realizacji kulturowo wyznaczonych celów i ze społecznego działania;
- bunt - charakteryzuje jednostki, które odrzucają panujące wartości oraz cele i metody ich osiągnięcia oraz pragną zastąpić je nowymi wartościami i środkami.

Cele i zadania programu

Cele ogólne programu adaptacji dziecka do grupy przedszkolnej:

1. Skrócenie okresu adaptacji dziecka do przedszkola.
2. Wspomaganie dziecka w procesie przystosowania do życia w warunkach przedszkolnych.
3. Zniwelowanie lęku i niepokoju związanego z pobytem dziecka w pierwszych dniach w przedszkolu.
4. Wspieranie dziecka w najtrudniejszych momentach w życiu przedszkola i zmian miejsc pobytu oraz zmian nauczycieli w przedszkolu.
5. Wyrabianie w dziecku orientacji czasowej, dotyczącej rozkładu dnia w grupie.
6. Wyrabianie poczucia przynależności przedszkolnej dzieci.
7. Zachęcanie do przychodzenia do przedszkola w oczekiwaniu ciekawych zabaw i zajęć.
8. Mobilizowanie rodziców do udzielania wsparcia psychologicznego dziecku.
9. Obniżenie lęku, stresu rodziców związanego z koniecznością oddania dziecka pod opiekę personelu przedszkola.
10. Uświadamianie rodziców o potrzebach emocjonalnych dziecka i konsekwencjach psychofizycznych dziecka poddawanych nadmiernej presji w nowych warunkach przedszkolnych.

Cele operacyjne dotyczące dziecka

1. Czuje się bezpiecznie w nowym środowisku.
2. Poznaje pomieszczenia przedszkolne wspólnie z rodzicami.
3. Swobodnie porusza się w sali zabaw i łazience.
4. Znajduje oznaki akceptacji od dorosłych i rówieśników.
5. Wie, że może oczekiwać pomocy od opiekunów w przedszkolu.
6. Odnajduje swoje miejsce w grupie przedszkolnej, wie jaki jest jego znaczek i gdzie jest jego szuflada.
7. Znajduje pomoc w wykonywaniu czynności samoobsługowych.
8. Zna nowy rytm dnia i rozkład zajęć.
9. Zna przeznaczenie i sposoby korzystania z zabawek i sprzętu przedszkolnego.
10. Uczy się dbać o porządek w Sali przedszkolnej.
11. Może posiadać zabawkę przyniesioną w domu, aby poczuć się bezpieczniej.
12. Włącza się do zabaw zorganizowanych przez nauczyciela wówczas, gdy chce i jest do tego gotowe.

Cele operacyjne dotyczące rodziców

1. Wiedzą jak pomóc swojemu dziecku w momencie rozpoczęcia edukacji przedszkolnej.
2. Są informowani podczas zebrań, prelekcji ze specjalistami, popularyzacji ulotek i artykułów dotyczących omawianych zagadnień.
3. Integrują się i uczestniczą podczas zabaw, zajęć otwartych, dni adaptacyjnych, uroczystości przedszkolnych lub w czasie cyklicznych zajęć w Klubiku przyszłego przedszkolaka „Źródło”.
4. Wiedzą jak funkcjonuje przedszkole i jak będzie wyglądał pobyt ich dziecka w przedszkolu.
5. Poznają organizację przedszkola – personel pracujący w danej grupie, godziny pracy przedszkola, godziny przyrowadzania i odbierania dzieci, rozkład dnia, godziny posiłków, zajęcia dodatkowe, zwyczaje przedszkolne, wyprawkę przedszkolaka.
6. Budują wzajemne zaufanie z nauczycielem, ustalają wzajemne relacje.
7. Mają możliwość zaobserwowania dziecka w grupie rówieśniczej.
8. Sygnalizują indywidualne i specyficzne potrzeby swojego dziecka.
9. Odczuwają mniejszy niepokój związany z pozostawieniem dziecka w przedszkolu.
10. Wymieniają się obserwacjami na temat adaptacji dziecka z nauczycielem.

Cele operacyjne dotyczące przedszkola – nauczycieli, personelu obsługowego i dyrektora

Dotyczące nauczycieli

1. Nawiązują kontakty z rodzicami dzieci nowoprzyjętych do przedszkola.
2. Dostarczają wiedzy merytorycznej dotyczącej omawianych zagadnień oraz swojej pracy - praktyki i doświadczeń.
3. Prowadzą dla dzieci i rodziców: zajęcia otwarte, zebrania i rozmowy indywidualne.
4. Dbają o dobre samopoczucie dzieci w przedszkolu.
5. Prowadzą bieżącą obserwację dziecka, prowadzą jej dokumentację,
6. Uwzględniają i szanują potrzeby dziecka – zabawy indywidualnej, zajęć programowych itp.
7. Wspierają dzieci i rodziców w każdej sytuacji wymagających ich pomocy.

Dotyczące personelu obsługowego

1. Pomagają nauczycielom w pełnieniu zadań dydaktyczno-wychowawczych
2. Okazują dzieciom i rodzicom życzliwość, pomoc, kulturę współzycia.
3. Otaczają dzieci opieką i zainteresowaniem.
4. Pomagają dzieciom w czynnościach samoobsługowych.
5. Współpracują z nauczycielem nad bezpieczeństwem dzieci.
6. Dbają o czystość zabawek, sprzętu na terenie przedszkola.

Dotyczące dyrektora

1. Zbiera i przekazuje informacje nauczycielom i rodzicom dotyczące prowadzonych działań w przedszkolu.
2. Zbiera potrzebną dokumentację.
3. Przekazuje informacje o organizacji pracy i funkcjonowania placówki.
4. Zapoznaje rodziców z programami przedszkola.
5. Nadzoruje realizację zadań i programu przedszkola.
6. Zapewnia potrzebne środki finansowe.

Zadania programu adaptacji dziecka do grupy przedszkolnej

1. Zapewnienie dziecku poczucia bezpieczeństwa i pełnej akceptacji.
2. Stwarzanie możliwości nawiązywania kontaktów społecznych z rówieśnikami, personelem przedszkola, innymi dziećmi.
3. Budowanie pozytywnego obrazu własnej osoby.
4. Rozwijanie samodzielności i koordynacji wzrokowo-ruchowej dziecka.
5. Wspomaganie rozwoju emocjonalnego i psychofizycznego dziecka.
6. Wyrabianie więzi emocjonalnej ze środowiskiem przedszkolnym i wzmocnianie więzi uczuciowej z rodziną.
7. Angażowanie rodziny dziecka w proces jego wychowania.

Adresaci programu adaptacyjnego

Powyższy program adaptacji dziecka do grupy przedszkolnej adresowany jest do następujących odbiorców:

1. Dzieci,
2. Rodziców,
3. Nauczycieli i specjalistów,
4. Personelu obsługowego przedszkola,
5. Dyrektora przedszkola.

Czas, miejsce i działania realizowane podczas spotkań adaptacyjnych

Ramowy plan działań w układzie miesięcznym

Marzec - rekrutacja i zapisy dziecka do przedszkola

Biuro Edukacji rozpoczyna elektroniczną rekrutację dzieci do przedszkoli na nadchodzący rok szkolny. Dyrektor przedszkola wraz z wyznaczonymi nauczycielami udzielają informacji dotyczących oferty programowej konkretnej placówki oraz innych informacji dotyczących funkcjonowania placówki. Ukazuje się informacja na temat naboru na stronie internetowej przedszkola.

Marzec - dni otwarte dla dzieci i rodziców

W wyznaczonych przez Dyrektora przedszkola dniach (ok. trzech – pięciu) rodzice wraz z dziećmi przychodzą zapoznać z pomieszczeniami przedszkola (salami zajęć, łazienkami, szatnią, korytarzami, salą gimnastyczną, placem zabaw). Nauczyciele udzielają wyczerpujących informacji zgłaszającym się rodzicom. Często jest to moment nawiązania rozmów, pierwszego kontaktu z dzieckiem oraz okazja obserwowania starszych kolegów podczas zajęć i zabaw. W tym terminie składane są wnioski o przyjęcie dziecka do danej placówki przedszkolnej.

Maj-czerwiec - pierwsze wizyty dzieci w przedszkolu

Podczas tych dwóch miesięcy rodzice i dzieci mają możliwość częstych wizyt w przedszkolu, prawo do korzystania z placu zabaw, do kontaktu i spotkań nieformalnych z dziećmi zapisanymi do przedszkola, starszymi przedszkolakami oraz opiekunami, mającymi prowadzić grupę w przyszłym roku szkolnym. Spotkania te mają na celu rozbudzić w dziecku zainteresowanie przedszkolem oraz jego pozytywny odbiór.

Czerwiec - spotkanie edukacyjno-informacyjne dla rodziców dzieci nowoprzyjętych do przedszkola

Po ogłoszeniu listy nowoprzyjętych dzieci do przedszkola, rodzice zostają zaproszeni na pierwsze spotkanie informacyjne. Podczas tego zebrania zostają przedstawione rodzicom zasady funkcjonowania przedszkola, szczegółowa oferta edukacyjna, zasady płatności, personel przedszkola, wraz ze specjalistami, ma miejsce prezentacja osób

przewidzianych do prowadzenia najmłodszej grupy przedszkolnej oraz rytm dnia przedszkolnego.

Podczas tego spotkania rodzice zapoznani zostają z programem adaptacyjnym przedszkola oraz potrzebą współdziałania z pracownikami przedszkola. Podane zostają terminy najbliższych spotkań adaptacyjnych, program zajęć adaptacyjnych w formie ulotki.

Istotnym elementem tego spotkania jest przedstawienie i omówienie zagadnień związanych z przygotowaniem dziecka do przedszkola (tzw. dojrzałości dziecka). Każdy rodzic zostaje poinstruowany jak kształtować nawyki dziecka przez najbliższe miesiące i jak przygotować je pod względem umiejętności i emocji do podjęcia edukacji przedszkolnej, oraz w jakie akcesoria zaopatrzyć dziecko przed rozpoczęciem roku szkolnego (informacje dodatkowo w formie ulotki, wykładu lub warsztatów). Podczas tego zebrania poświęcana jest uwaga emocjom rodziców – ich lękom, niepewnościom oraz zapewnić ich o fachowym wsparciu i pomocy specjalistów.

Sierpień – spotkania, zajęcia adaptacyjne organizowane przez przedszkole w dniach poprzedzających rozpoczęcie roku szkolnego

Spotkania te mają na celu przygotowanie i podtrzymanie ciągłości edukacji przedszkolnej. Całe przedszkole jest do dyspozycji dzieci i rodziców na czas dni adaptacyjnych, aby ułatwić przypomnienie i poznanie rozkładu pomieszczeń przedszkola, odświeżenie znajomości z poznanymi rówieśnikami i opiekunami pracującymi w grupie, integrację dzieci i rodziców. W pierwszych dniach września dzieci, będąc już „same”, łatwiej orientują się w przestrzeni i funkcjonowaniu przedszkola, a także wspomaganie rozwoju psychoruchowego dziecka przez bliski kontakt emocjonalny z rodzicem. Organizowane są krótkie zajęcia dla dzieci w obecności rodzica. Dzieci korzystają ze sprzętów i zabawek, uczą się sprzątać salę przedszkolną, korzystać z łazienki oraz jedzą pierwszy posiłek. Podejmowane są próby relaksu, wypoczynku (leżakowania) na chwilę pod okiem rodzica na przedszkolnym leżaku (samodzielnie lub przy użyciu maskotki). Te działania mają przygotować dziecko do określonego, stałego rytmu dnia obowiązującego w przedszkolu.

Sierpień - spotkanie rodziców ze specjalistami – psychologiem, pedagogiem dotyczące procesu adaptacji dziecka do przedszkola

Rodzice zostają poinformowani (w formie ulotki, wykładu lub warsztatów) jak przetrwać trudny okres adaptacyjny, zapoznawani są z zależnościami pomiędzy przystosowaniem dziecka do przedszkola a systemem wychowawczym rodziców, zapoznawani z warunkami stawianymi rodzicom w procesie adaptacji ich dziecka w przedszkolu (mówienie prawdy, dotrzymanie obietnic, postawa zdecydowania i konsekwencji, usamodzielnianie dziecka, pozytywna postawa i akceptacja rodziców).

Rodzice wypełniają ankietę dotyczącą informacji na temat własnego dziecka, która ma za zadanie przekazać wstępne informacje na temat swojego dziecka.

Sierpień - przygotowanie i organizacja sali dla grupy najmłodszej trzylatków

Świat dziecka powinien być uporządkowany, otoczenie estetyczne i logicznie zorganizowane, aby dać możliwość dziecku prawidłowego funkcjonowania. Wielu

pedagogów (m. in. M. Montessori) uważa, że ład i porządek panujący w otoczeniu dziecka przekładają się na wewnętrzne uporządkowanie dziecka. W myśl utrzymania tego porządku oraz znalezienia przez dziecko swojego miejsca w sali, każdy przedszkolak ma swoje określone, niezmiennie miejsce, zarówno przy stole, w szatni, zaznaczoną znacznikiem lub imieniem i nazwiskiem szafkę.

Wrzesień - pierwszy samodzielny dzień w przedszkolu

Podczas pierwszego dnia w przedszkolu dziecko wybiera sobie znaczek w szatni. W taki sam sposób jest oznaczony jego ręcznik w łazience i szufladka na osobiste rzeczy i prace plastyczne. Przed pierwszym rozstaniem z dzieckiem, rodzice mogą dłużej przebywać w sali wraz z dzieckiem (według potrzeb).

Podczas tego dnia każdy nowy przedszkolak dostaje swojego „przyjaciela” na cały czas edukacji przedszkolnej. „Przyjacielem” może być zwierzątko – poduszczyk, która ma kilka zastosowań – przytulanki i poduszczyki podczas leżakowania. Dziecko zostaje poinformowane, że jego „przyjaciel” chce przychodzić co dzień do przedszkola i zadaniem dziecka jest przyprowadzić swego „przyjaciela” na kolejny dzień pobytu w przedszkolu. „Przyjaciel” jest elementem łączącym dom i przedszkole, zostaje zabierane do domu, by kolejnego dnia znów wrócić.

Wrzesień - zebranie organizacyjne dla rodziców.

Podczas tego spotkania zostaną przedstawione lub przypomniane rodzicom sprawy związane z organizacją przedszkola: zasady funkcjonowania przedszkola, procedury przyprowadzania i odbierania dziecka z przedszkola, szczegółowa oferta edukacyjna, zasady płatności oraz warunki zwolnienia z uiszczanych opłat, personel przedszkola wraz ze specjalistami, Ma miejsce prezentacja osób przewidzianych do prowadzenia najmłodszej grupy przedszkolnej, specjalistów pracujących w placówce oraz rytm dnia przedszkolnego, zgłaszanie nieobecności dziecka w przedszkolu, postępowanie w przypadku nagłej choroby dziecka). Druga część zebrania prowadzona jest przez nauczycieli prowadzących grupę. Rodzice uzupełniają niezbędne dokumenty związane z funkcjonowaniem dziecka w przedszkolu, wybierany jest przedstawiciel do Rady Rodziców, oraz tzw. „trójka klasowa” do ścisłej współpracy z nauczycielami grupy. Zawierane są umowy z rodzicami, zachęcanie się rodziców do współpracy między rodzicami a z nauczycielami przedszkola. Rodzice wypełniają ankiety ewaluacyjne, dotyczące spotkań adaptacyjnych.

(Październik – Listopad) Uroczystość przedszkolna - Pasowania na Przedszkolaka.

Jest to święto rodzinne, pierwsze publiczna prezentacja umiejętności dzieci lub wspólne integrowanie się w czasie zabaw z rodzicami, po której następuje część oficjalna tj. Pasowanie na „Żaczka Przedszkolaczka”. Pasowanie to oficjalne włączenie dziecka do grona przedszkolaków, które kończy proces adaptacji do warunków przedszkolnych.

Dyplom awansu - przejścia do starszej grupy przedszkolnej.

Dzieci podczas uroczystości kończącej rok szkolny dostają dyplomy ukończenia edukacji przedszkolnej i promocji do kolejnej, starszej grupy przedszkolnej.

Zadania dla nauczycieli, rodziców

Zadania dla nauczycieli

1. Nawiązywanie i inicjowanie kontaktów z rodzicami.
2. Dostarczanie wiedzy merytorycznej rodzicom nowoprzyjętych dzieci oraz udzielanie wsparcia pedagogicznego.
3. Organizowanie ciekawych zajęć dla dzieci oraz inicjowanie zabaw indywidualnych.
4. Organizowanie zajęć otwartych, warsztatów tematycznych, uroczystości przedszkolnych w roku szkolnym.
5. Zapewnianie dzieciom i rodzicom wsparcia i pomocy w różnych sytuacjach wychowawczo-dydaktycznych.
6. Kierowanie pracą personelu w celu wzajemnych oddziaływań sprzyjających udanemu przebiegowi adaptacji dziecka do warunków przedszkola.
7. Prowadzenie wnikliwej obserwacji dziecka i jej dokumentacji, prowadzenie dokumentacji z tym związanej.

Zadania dla rodziców

1. Poznawanie możliwości rozwoju poznawczego, emocjonalnego, społecznego i poznawczego dziecka w wieku trzech lat.
2. Mobilizowanie się do obniżenia poziomu lęku u dzieci spowodowanych nagłymi zmianami w związku z pójściem do przedszkola poprzez pracę z dzieckiem i nauczycielem.
3. Sygnalizowanie indywidualnych i specyficznych potrzeb dziecka (diety).
4. Zrozumienie specyfiki pracy nauczycieli przedszkola.
5. Ścisła współpraca z personelem przedszkola, dbanie o wspólne dobro dziecka uwzględniając sugestie merytoryczne fachowców.
6. Przygotowanie emocjonalne do rozstania z własnym dzieckiem na czas pobytu w przedszkolu.
7. Kształtowanie u dziecka umiejętności niezbędnych do funkcjonowania w przedszkolu (fizjologicznych, samoobsługowych, psychofizycznych).

Metody realizacji

Z możliwości poznawczych dzieci oraz z zasad, którymi trzeba się kierować w pracy z małym dzieckiem wynikają następujące metody pracy dydaktyczno-wychowawczej nauczycieli:

1. Metoda samodzielnych doświadczeń oparta na inicjatywie własnej dziecka
2. Metoda zajęć praktycznych
3. Metoda odtwarzania
4. Metoda ćwiczeń polegająca na powtarzaniu przez dziecko odpowiednich czynności
5. Metoda oglądowa oparta na obserwacji i pokazie
6. Metoda zabawy
7. Metoda gier dydaktycznych

8. Metody słowne - pogadanka, praca z tekstem literackim, opowiadanie, zagadki
9. Metoda żywego słowa
10. Metoda M. Montessori
11. Metoda laboratoryjna (projektu)
12. Elementy arteterapii
13. Metoda P. Dennisona
14. Metoda przykładu
15. Metoda uprzystępnienia sztuki

Nowe alternatywne metody pracy z dziećmi wpływają na pełniejszą aktywizację dzieci, rozwijają aktywność twórczą dzieci oraz uczą nawiązywania prawidłowych stosunków interpersonalnych. Metody te stanowią doskonałe wprowadzenie do dalszych działań edukacyjnych.

Oczekiwane rezultaty

1. Dzieci z zainteresowaniem i ochotą przychodzą we wrześniu do przedszkola.
2. Znają imiona innych rówieśników i imiona nauczycieli prowadzących grupę dzieci nowoprzyjętych.
3. Znają rozkład pomieszczeń znajdujących się w przedszkolu, zwłaszcza tych w których spędzają większą część dnia.
4. Zazwyczaj dobrze znoszą rozstanie z rodzicami lub opiekunami.
5. Szybko tworzą grupę i są chętne do wspólnej zabawy.
6. Rodzice chętnie współpracują z personelem placówki w celu poprawy funkcjonowania dziecka w przedszkolu.
7. Wszyscy – rodzice i dzieci mają zapewnione poczucie bezpieczeństwa.

Przykładowe scenariusze zajęć i spotkań adaptacyjnych

Program spotkania adaptacyjnego nr 1

Temat: „Poznajemy się nawzajem”

Cele:

- Spotkanie nauczycieli z dziećmi i rodzicami, zajęcia i zabawy integracyjne.
- Zapoznanie z pomieszczeniami przedszkola: szatnia, sale zabaw, łazienka itp.
- Zachęcanie do wspólnej zabawy rodziców i dzieci.

Przebieg:

10:00 – 10:30	Zbieranie się dzieci, zapoznanie z Paniami, dziećmi, poznanie Sali, kąpoków zabaw, indywidualne korzystanie z łazienki;
10:30 – 11:00	Spotkanie w kole, powitanie piosenką „Wszyscy są...”,
Przygotowanie wizytówek przez rodziców dla siebie i swojego dziecka oraz przedstawienie się innym,
Zabawa integracyjna „Kłębek przyjaźni”;
11:00 – 11:30	Wspólne wyjście do łazienki, mycie rąk, poczęstunek;
11:30 – 12:00	Zabawa w kole „Balonik”,
Zabawa chustą animacyjną i balonikami,
Dyskoteka z balonem (rodzic tańczy ze swoim dzieckiem),
pożegnanie;

Program spotkania adaptacyjnego nr 2

Temat: „Z kolegami w przedszkolu”

Cele:

- Przypomnienie rozkładu pomieszczeń przedszkola, odświeżenie znajomości z paniami pracującymi w grupie.
- Zapoznanie rodziców podczas zebrania, prelekcji ze specjalistami - psychologiem, pedagogiem z zagadnieniami dotyczącymi adaptacji dziecka w przedszkolu.
- Wspólne integrowanie rodziców i dzieci podczas zabaw.

Przebieg:

W dzisiejszym dniu, zapraszamy rodziców na spotkanie z panią psycholog. W tym czasie dzieci pozostają pod opieką pań w grupie.

10:00 – 10:30	Zbieranie się dzieci, przywitanie się z innymi,
10:30 – 11:00	Spotkanie w kole, powitanie piosenką „Wszyscy są...”, utrwalenie melodii i gestów,

	Zabawa „Echo” – utrwalająca znajomość imion;
	Zabawa z wykorzystaniem wiersza „O Krzysiu”;
	Zabawa dramatowa – „Co będziemy robić w przedszkolu?”
11:00 – 11:30	Wspólne wyjście do łazienki, mycie rąk, poczęstunek;
11:30 – 12:00	Zagadki słuchowe – „Jakie dźwięki słyszać w przedszkolu?”
	Zabawa ruchowa „Kółko graniaste”
	pożegnanie;

Program spotkania adaptacyjnego nr 3

Temat: „Jak miło i przyjemnie jest bawić się razem”

Cele:

- Rozwijanie ekspresji plastycznej dzieci i rodziców.
- Wypełnienie ankiety dotyczącej oceny spotkań adaptacyjnych.
- Zapoznanie rodziców z organizacją przedszkola - godzinami przyprawiania i odbierania dzieci, rozkładem dnia, godzinami posiłków, zajęciami dodatkowymi, zwyczajami przedszkolnymi, wyprawką przedszkolaka.

Przebieg:

10:00 – 10:30	Zbieranie się dzieci, przywitanie się z innymi,
10:30 – 11:00	Spotkanie w kole, powitanie piosenką „Wszyscy są...,” utrwalenie melodii i gestów; powitanie – „Witają się raczki, nóżki itd.”
	Zabawa „Piłka” – utrwalająca znajomość imion
11:00 – 11:30	Wspólne wyjście do łazienki, mycie rączek, poczęstunek;
11:30 – 12:00	Zabawa ruchowa w „Figurki”
	Zabawa plastyczna – „Narysuj mnie mamę!” – tworzenie obrazu – wystawy naszej grupy na tablicy, pożegnanie;

Rozmowa na temat szczegółów dotyczących pościeli, piżamek, ubrań i przyborów higienicznych, innych istotnych zagadnień związanych z higieną.

Na terenie przedszkola prosimy o zmianę obuwia.

Załącznik nr 1 - Charakterystyka dziecka trzyletniego

Rozwój poznawczy

1. Dziecko 3-letnie wie: jaką ma płeć – czy jest chłopcem, czy dziewczynką, jak ma na imię, wie, że jest dzieckiem a nie dorosłym.
2. Potrafi dostrzec regularność: uczy się i rejestruje to, co powtarzalne. Zauważa porządek i chaos, piękno i brzydotę, rytm i melodię języka.
3. Poznaje najbliższą rzeczywistość. Kojarzy porządek lub cykliczność wykonywania czynności w życiu codziennym (chętnie pomaga w kuchni, sprząta, nakrywa do stołu itp.)
4. Podejmuje zabawy tematyczne: bawi się dom, w lekarza, prowadzi samochód itp.
5. Spostrzega przeciwieństwa: jasno-ciemno, ciężki- lekki, suchy-mokry itp.
6. Uczy się przez naśladowanie: gesty, postawy, mimika twarzy.
7. Potrafi nauczyć się krótkiego wierszyka, piosenki, powtórzyć po kolei dwie liczby. Koncentruje się przez pół godziny na rysowaniu, układaniu klocków, zabawie samochodami.
8. Ma słabą orientację przestrzeni, nie ma poczucia czasu.
9. Pamięta imiona osób nieobecnych, rozpoznaje bliskich po kilku miesiącach rozłąki.
10. Rozpoznaje cztery podstawowe barwy: czerwoną, żółtą, zieloną i niebieską (nie zawsze potrafi je nazwać).
11. Mechanizm myślenia dziecka 3-letniego ma charakter globalny, co oznacza, że dziecko postrzega elementy otoczenia jako całości mało zróżnicowane. Niezdolne jest do procesów analizy i syntezy. Nie potrafi opowiadać o rzeczywistości, ani jej opisywać, więc fantazjuje. Treści myślowych dostarczają mu zmysły: smak, dotyk, wzrok, słuch, węch – czyli całe ciało.
12. Rozwój wyobraźni umożliwia naśladowanie i odtwarzanie różnych sytuacji, tworzenie nowych historii, wierszyków, piosenek.
13. Uwaga jest chwilowa, krótkotrwała i przerzutna. Nie jest w stanie skupić się dłużej na jakiejś czynności.

Motoryka mała

Rysuje kreski pionowe i poziome, kółko, krzyżyk, spontanicznie tworzy bazgroły. Buduje wieżę z klocków, most, pociąg. Posługuje się sztućcami, próbuje ciąć nożyczkami.

Motoryka duża

Dziecko 3-letnie potrafi szybko biegać, skakać, szybko schodzić po schodach, kopać i rzucać piłkę. Coraz lepsza sprawność fizyczna sprawia, że czynności dnia codziennego wykonuje coraz sprawniej (np.: zwinne się wspina, biegnąc okrąża przeszkody, stoi lub skacze na jednej nodze, chodzi na palcach)

Rozwój emocjonalny

Trzylatek cały czas umacnia swoje ja i walczy o swoją autonomię (ale spokojniej niż w wieku 2,5 lat). Łatwo traci poczucie bezpieczeństwa, co wyraża płaczem, szuka potwierdzenia miłości i skupienia na nim uwagi.

Układ nerwowy jest niestabilny i delikatny: jest nieodporne na zmęczenie, wysiłek fizyczny i hałas. Źle znosi odroczenie w zaspokajaniu potrzeb. Przeżywa i wyraża silne emocje zarówno gniewu, jak i radości, łatwo przechodzi od jednych do drugich.

Próbuje już nazwać swoje emocje.

W mniejszym stopniu potrzebuje bezpieczeństwa, rytuałów i powtarzalności tych samych czynności każdego dnia. Czuje się znacznie bardziej z samym sobą i z innymi.

W porównaniu do 2,5 –latka, bywa bardziej ustępliwy, bardziej pogodzony z otaczającą go rzeczywistością. Nie wszystko i nie zawsze musi być zrobione zgodnie z jego wolą.

Rozwój społeczny

Dziecko 3-letnie zaczyna pełniej uczestniczyć w życiu społecznym i jest coraz bardziej otwarte na współpracę. Potrafi czekać na swoją kolej, chętniej odda zabawkę, aby pozostać w dobrych kontaktach z rówieśnikami. Uczy się nie tylko brać, ale i dawać. Zaczyna zawierać przyjaźnie.

W tym wieku dziecko może mieć kłopoty w porozumiewaniu się z obcymi osobami, ponieważ jeszcze niewyraźnie mówi. Rodzice rozumieją jego mowę, ale inni obcy ludzie już nie.

Dziecko w tym wieku bardzo tęskni za mamą, nawet, gdy wie, że mama niedługo wróci. Rozstanie może być dla niego trudne.

Przedszkole to nowe miejsce. Są trzylatki, które nie są gotowe do pójścia do przedszkola. Na początku uczucie lęku jest takie silne, że blokuje w dziecku chęć poznania nowego otoczenia, rzeczy, osób, zabawek. Nie zwraca ono uwagi na to co się dookoła niego dzieje, a silnie skoncentrowane jest na tym, aby opanować swoje emocje i smutek, tęsknotę za bliskimi i lęk.

Niektóre dzieci w tym wieku nie powinny spędzać większości dnia poza domem. Nie ma jednego, ustalonego wieku odpowiedniego na zostanie przedszkolakiem. Każde dziecko jest inne i każde inaczej się społecznie rozwija.

Rozwój mowy

Około 3 r. ż. Dziecko zaczyna używać zaimków osobowych „ja”, „mnie”. Zna ok. 1000 – 1500 słów

Nie potrafi opowiadać zdarzeń, ani wyjaśnić tego, co widzi zgodnie z zasadami przyczynowości. Jest zainteresowany językiem. Coraz płynniej się nim posługuje i coraz lepiej jest rozumiany przez innych.

Samodzielność

Dziecko 3-letnie dąży do samodzielności („ja sam”), ale trzeba mu pomagać przy tych próbach. Potrafi założyć majtki, spodnie, bluzkę, piżamkę, buty kurtkę. Uczy się sam jeść łyżką i widelcem, pić z kubka lub szklanki.

Nie wiąże sznurówek, czasem zapina guziki. Dlatego buty na rzepy i ubrania na zatrzaski są bardziej praktyczne.

Zgłasza potrzeby fizjologiczne, ale czasem wymaga jeszcze pomocy w toalecie.

Pomaga w porządkowaniu otoczenia, sprzątaniu, odkładaniu zabawek na miejsce.

Lęki

U trzylatka dominują lęki wizualne – potwory, czarownice, duże zwierzęta, ciemność. Boi się zjawisk przyrody (wiatr, deszcz, burza), oraz nagłych zdarzeń, obcych ludzi (dorośli i dzieci), rozstania z rodzicami.

Czuje się niepewny, gdy zmienia oswojone już miejsce.

Załącznik nr 2 - Przykłady komunikacji z rodzicem. Podstawowe zagadnienia

Dobre rady dla rodziców

Pójście do przedszkola to wielka zmiana dla dziecka, wyrwanie go z jego dotychczasowego świata. Naruszona zostaje jedna z najważniejszych dla człowieka potrzeb – poczucia bezpieczeństwa, a to związane jest z dużą dawką lęku u dziecka.

- Niwelowanie lęku i stresu dziecka – poprzez częste rozmowy z dzieckiem. Przybliżanie dziecku nowego otoczenia – przedszkola, co tam będzie, co będzie się działo, przypominanie o zajęciach w Klubiku, oglądanie zdjęć z zajęć itp.
- Skrócenie pobytu dziecka pierwszych dniach dziecka w przedszkolu np. do obiadu, dziecko szybko się męczy, zwłaszcza, gdy ma dużo wrażeń, stopniowo można wydłużać ten czas pobytu, nie na głęboką wodę, ale powoli i stopniowo.
- Wspieranie samodzielności dziecka – jego przejawu dążenia do niezależności, dziecko będzie wtedy pewniejsze siebie, a nie będzie uczone bezradności. Samodzielność w jedzeniu, myciu, toalecie, ucieraniu się, rozbieraniu – im dziecko jest samodzielniejsze tym łatwiej jest mu dostosować się do nowych warunków.
- Odstawienie wózków, kubeczków „niekapków”, smoczków, miksowanego jedzenia, to może przyczynić się do problemów ortodontycznych lub logopedycznych.
- Przygotowanie dziecka do rozstania i nieobecności rodziców – zostawienie dziecka na dłużej u babci, cioci itp.
- Dotrzymywanie słowa – np. jeśli obiecamy, że odbierzemy dziecko wcześniej.
- Nie okłamywanie dziecka, bo następnym razem już nie uwierzy – zarówno co do długości pobytu, jak i pożegnania – nie wolno uciekać przed dzieckiem!!! Trzeba powiedzieć dziecku wyraźnie – „, że muszę już iść” „, można poprosić nauczyciela o pomoc., czasem przytrzymanie dziecka, które płacze i wrywa się jest konieczne!
- Pożegnanie bez pośpiechu, dziecko musi też mieć czas na rozstanie, ale też bez nadmiernego przedłużania.
- Dziecko może mieć ukochaną przytulankę lub inną zabawkę z domu, coś co pachnie mamą i da poczucie bezpieczeństwa.
- Dziecko ma prawo płakać – tak wyraża swój smutek, wyładowuje napięcie. Jeśli będzie płakało w domu, czy w przedszkolu przed rozstaniem – trzeba je przytulić, powiedzieć, że się go kocha i że odbierze się go zaraz po obiedzie lub po pracy.
- Jak najczęściej zapewniać dziecko o Waszej miłości rodziców, używać słowa - „kocham cię”, „będę tęskniła”,” – i to codziennie, nie skąpiąc pieszczot, pocałunków, gdyż dziecko powinno „widzieć, słyszeć i czuć”, że jest kochane.

Załącznik nr 3 - Sposoby ewaluacji - ankieta dla rodziców

Ankieta dla rodziców oceniająca spotkania adaptacyjne ma charakter zmienny (np. w kolejnych latach realizacji programu).

DRODZY RODZICE!

Prosimy o dokonanie oceny spotkań adaptacyjnych dla dzieci nowoprzyjętych do naszego przedszkola. Wiedza i informacje zawarte w tej ankiecie, przyczynią się do wzbogacenia i usprawnienia spotkań adaptacyjnych w kolejnych latach. Z góry dziękujemy za przychylny podejście Państwa do naszej prośby.

ANKIETA

1. Czy braliście Państwo udział w spotkaniach adaptacyjnych? (proszę zakreślić właściwą odpowiedź):
 - 1) Tak, we wszystkich,
 - 2) Tak, okazjonalnie,
 - 3) Nie, nie uczestniczyliśmy,
2. Czy Państwa dziecko chętnie przychodziło do przedszkola? (proszę zakreślić właściwą odpowiedź):
 - 1) Tak
 - 2) Nie
 - 3) Częściowo
 - 4) Nie wiem
3. Co najbardziej podobało się waszemu dziecku? (proszę napisać):

.....

.....

.....
4. Co najbardziej się Państwu podobało? (proszę napisać):

.....

.....

.....
5. Jak Państwo oceniacie odbyte spotkania adaptacyjne? (proszę zakreślić właściwą odpowiedź):
 - 1) Dobre i potrzebne
 - 2) Potrzebne dla mnie i mojego dziecka
 - 3) Dobrze prowadzone
 - 4) Słabe i niepotrzebne
 - 5) Niczego nie dają
 - 6) Nie mam zdania
6. Co według Państwa należałoby zmienić? (proszę napisać własne sugestie i propozycje):

.....

.....

.....

Adaptacja dziecka do przedszkola – sukcesem edukacji dziecka.

Program adaptacji dziecka do grupy przedszkolnej.

Serdecznie

dziękujemy!

Bibliografia

1. Brich A., Malim T. – Psychologia rozwojowa w zarysie, PWN, Warszawa 1995.
2. Bogdanowicz M. – Psychologia kliniczna dziecka w wieku przedszkolnym, WSiP, Warszawa 1991.
3. Dudzińska I. (red) – Wychowanie i nauczanie w przedszkolu, WSiP, Warszawa 1983.
4. Fiedl J. - Moje dziecko idzie do przedszkola – Poradnik dla rodziców, Jedność, Kielce 2001.
5. Gruszczyk-Kolczyńska E. - Kłopoty adaptacyjne dzieci do przedszkola i jak można je zmniejszyć, Wychowanie w przedszkolu, RAEBE 1998 nr 12 (grudzień).
6. Gruszczyk-Kolczyńska E., Zielińska E. - Płaczę rozpaczam, gdy muszę iść do przedszkola – o kłopotach adaptacyjnych i o tym w jaki sposób można je zmniejszyć, Wychowanie w przedszkolu 2000 nr 10.
7. Gruszczyk-Kolczyńska E., Zielińska E. – Wspomaganie rozwoju umysłowego trzylatków i dzieci wolniej rozwijających się, WSiP, Warszawa 2000.
8. Kaiper M. – Przedszkole bliżej domu, Wychowanie przedszkolu 1984 nr 2
9. Kielar-Turska M. – Jak pomagać dziecku w poznawaniu świata, WSiP, Warszawa 1992
10. Kamińska M. (red) – Od noworodka do przedszkolaka, PZWL, Warszawa 1979.
11. Kupisiewicz C. – Podstawy dydaktyki ogólnej, PWN, Warszawa 1984.
12. Lubowiecka J. – Przystosowanie psychospołeczne dziecka do przedszkola, WSiP, Warszawa 2000.
13. Merton R. C. – Teoria socjologiczna i struktura społeczna, PWN warszawa 1982.
14. Kristina K. S., Smeds M. B. - Pedagogika Montessori w przedszkolu i szkole, 2008.
15. Okoń W. – Słownik Pedagogiczny, PWN Warszawa 1981.
16. Okoń W. – Zarys dydaktyki ogólnej. PZWS, Warszawa 1970.
17. Sperling A.P. – Psychologia, Zys i S-ka, Poznań 1995.
18. Szurawska K. - Pomagamy trzylatkom polubić przedszkole, Wychowanie w Przedszkolu, 1993 nr 4

Załączniki

Załącznik nr 1 – Charakterystyka rozwoju dziecka trzyletniego

Załącznik nr 2 – Dobre rady dla rodziców

Załącznik nr 3 - Ankieta dla rodziców oceniająca spotkania adaptacyjne